

OPATŘENÍ OBECNÉ POVAHY

o stanovení klidového území Národního parku České Švýcarsko

Ministerstvo životního prostředí, Odbor zvláštní územní ochrany přírody a krajiny (dále jen „MŽP“) jako orgán ochrany přírody příslušný podle ustanovení § 75 odst. 1 písm. h) zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZOPK“), v souladu s ustanovením § 17 odst. 3 ZOPK a v souladu s ustanovením § 171 a násl. zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu (dále jen „správní řád“)

stanovuje

klidové území Národního parku České Švýcarsko.

Článek 1

Předmět úpravy

MŽP tímto opatřením obecné povahy oznámeným veřejnou vyhláškou č.j. MZP/2020/620/315 ze dne 18. 2. 2020 (dále jen „OOP“) stanovuje klidové území s označením KU02_NPCS – Pravčická brána – Soutěska Křinice (dále jen „klidové území“) na území Národního parku České Švýcarsko (dále jen „NP ČŠ“).

Článek 2

Odůvodnění

Dle ustanovení § 17 odst. 1 ZOPK jsou klidová území národního parku území s omezeným pohybem osob z důvodu umožnění nerušeného vývoje ekosystémů nebo jejich složek, které jsou citlivé na nadměrný pohyb osob a zranitelné vlivem rušivých vlivů s ním spojených. Účelem vymezení klidových území je tedy ochrana citlivých ekosystémů nebo jednotlivých složek, jejichž stav by mohla ohrozit nadměrná návštěvnost.

MŽP na základě dostupných podkladů stanovilo ekosystémy nebo jejich složky citlivé na nadměrný pohyb, vyhodnotilo rušivé vlivy spojené s pohybem osob (zranitelnost a rizika poškození) a následně vymezilo klidové území.

Při vymezování klidového území vycházelo MŽP především z těchto podkladů:

- Metodický pokyn Ministerstva životního prostředí k vymezování, navrhování a schvalování klidových území národních parků v ČR (Věstník MŽP, 4/2018).
- Plán péče o Národní park České Švýcarsko (platnost 2009 – 2019).
- Aktualizace mapování biotopů Natura 2000 v rámci Evropsky významné lokality České Švýcarsko (dále jen „EVL“).
- Databáze Správy NP ČŠ.
- Klidové území NP České Švýcarsko: návrh – září 2018 (v tomto materiálu Správy NP ČŠ je uveden soupis literatury vztahující se k jednotlivým složkám ekosystémů – především k výskytu druhů a vývoji jejich populací).
- Monitoring návštěvnosti NP České Švýcarsko. Zpráva za období 1. 1. 2009 – 31. 12. 2017 (Partnerství o.p.s., Brno).
- Kategorizace a zhodnocení vlivu rekreačního a turistického ruchu na ekosystémy NP České Švýcarsko (doba řešení projektu 2005 – 2007).

V průběhu roku 2018 byl Správou NP ČŠ (dále jen „Správa“) připraven návrh klidového území podle Metodického pokynu sekce ochrany přírody a krajiny MŽP k vymezování, navrhování a schvalování klidových území národních parků v ČR, který byl publikován ve Věstníku MŽP (ročník XXVIII – červen 2018 – částka 4). Ze strany MŽP byl tento návrh odsouhlasen dne 29. 1. 2019 pod č. j. MZP/2019/620/107. Návrh klidového území včetně doplňujících dokumentů a informativních materiálů byl dne 6. 2. 2019 zveřejněn na webových stránkách Správy. Dne 15. 2. 2019 proběhl ve městě Krásná Lípa k návrhu klidového území informativní seminář pro členy Rady NP ČŠ a následovaly i semináře pro veřejnost (Krásná Lípa – 28. 3. 2019, Jetřichovice – 30. 3. 2019, Mezná – 14. 4. 2019). Dne 20. 5. 2019 byl návrh klidového území dohodnut na plenárním zasedání Rady NP ČŠ v Krásné Lípě postupem podle ustanovení § 20 odst. 3 ZOPK. Pro dohodu o návrhu klidového území hlasovalo 22 přítomných členů rady, žádný člen rady nehlasoval proti dohodě a jeden se zdržel hlasování. MŽP tedy na základě této dohody přistoupilo k dalšímu postupu podle ustanovení § 17 odst. 3 ZOPK. Návrh OOP byl podle ustanovení § 172 odst. 1 správního řádu projednán s dotčenými orgány uvedenými v § 136 správního řádu. Podle ustanovení § 71 odst. 4 ZOPK mají obce ve svém územním obvodu při projednávání návrhu OOP podle § 17 odst. 3 ZOPK postavení dotčeného orgánu podle správního řádu, návrh OOP byl tedy projednán se všemi obcemi, do jejichž územního obvodu návrh klidového území zasahuje. Dne 8. 1. 2020 byl návrh OOP oznámen veřejnou vyhláškou a současně byl zaslán všem obcím, do jejichž katastrálního území navržené klidové území zasahuje se žádostí o vyvěšení na úřední desce v souladu s ustanovením § 172 odst. 1 správního řádu. Současně byly osoby, jejichž práva, povinnosti, nebo jiné oprávněné mohou být opatřením obecné povahy dotčeny vyzvány, že mohou uplatnit připomínky k tomuto návrhu podle § 172 odst. 4 správního řádu, případně

odůvodněné námitky podle § 172 odst. 5 správního řádu do 30 dnů ode dne zveřejnění návrhu OOP na úřední desce.

Klidové území bylo vymezeno s cílem ochránit citlivé přírodní fenomény, které jsou předmětem ochrany NPČŠ, před poškozením nadměrnou návštěvností. Území NPČŠ je významným centrem biodiverzity, a je tak významné i pro druhy žijící v širším regionu, např. netopýry či dravce.

Stanovení ekosystémů nebo jejich složek citlivých na nadměrný pohyb a rušivé vlivy s ním spojené a vyhodnocení zranitelnosti a rizik poškození těchto ekosystémů nebo jejich složek.

Klidové území je vymezeno z důvodu přítomnosti citlivých ekosystémů, kterými jsou Chasmofytická vegetace silikátových skalnatých svahů, nížinné až horské vodní toky s vegetací svazů *Ranunculion fluitantis* a *Callitricho-Batrachion* Acidofilní smrčiny *Vaccinio-Piceetea* včetně na ně vázaných živočišných druhů. Důvodem pro vymezení klidového území je dále výskyt citlivých složek ekosystémů, kterými jsou vybrané druhy živočichů (vydra říční, mihule potoční, výr velký, čáp černý, sokol stěhovavý, rys ostrovid a vlk obecný) a vybrané druhy rostlin (vranec jedlový, plavuň pučivá, rojovník bahenní) a také zajištění ochrany mikroreliefu pískovcových skal.

Stanovení klidového území přispěje k nerušenému vývoji dalších složek ekosystémů (rostlinných i živočišných druhů), pro které není klidové území bezprostředně vymezeno, které se však v dané oblasti vyskytují a které mohou být citlivé na některé vlivy spojené s nadměrnou návštěvností.

Obecná východiska vymezení klidového území

Klidové území je vymezeno z důvodu ochrany unikátní ukázky skalního pískovcového města jako specifického prostředí a vodního toku Křinice. Cílem vymezení klidového území je ochrana forem mikroreliefu, který je ohrožený erozí a mechanickým poškozováním, a ochrana biotopů a druhů vázaných na toto prostředí. Z botanického hlediska se jedná především o vegetaci skalních svahů a vodních toků. Z pohledu zoologie se v oblasti nachází již stabilní a významná hnízdiště sokola stěhovavého, výra velkého a čápa černého.

Klidové území tvoří centrální část NP ČŠ, která navazuje na poměrně rozsáhlou část „Kernzone“ Národního parku Saské Švýcarsko (jádrové území NP s omezením vstupu). Obě křídla (západní a východní část) tohoto klidového území se tak vzájemně doplňují na české a saské straně. Západní část klidového území, která je na české straně tvořena omezeným prostorem Stříbrných, Matzseidelových a Křídelních stěn, má převážnou část na saské straně. Naopak východní část klidového území je prostorově rozsáhlejší na české straně, německá část je redukována na soutěsku toku Křinice tvořící státní hranici. Celé toto klidové území má tak zásadní význam pro oba národní parky. Funkci i tvar tohoto klidového území je třeba posuzovat v tomto přeshraničním kontextu. Celkově má toto jádrové území obou národních parků rozlohu 2 491 ha.

Vodní tok Křinice patří mezi citlivé ekosystémy, který funguje jako jedna z hlavních migračních os. Jedná se o biotop se širokou škálou rostlinných a živočišných druhů, kde v souvislosti s vysokou turistickou návštěvností hrozí eliminace vodních makrofyt ve vlastním toku, nadměrný sešlap břehů a změna struktury dna a břehů v důsledku změn absence úkrytů pro vodní entomofaunu a další drobné vodní živočichy a porušení potravních vazeb.

Klidové území zahrnuje významné turistické cíle jako např. skalní město s Pravčickou bránou či soutěsku Křinice (plavba na saské straně), které jsou zpřístupněny turistickými trasami. Jiné části tohoto klidového území mají naopak relativně klidný charakter, který je žádoucí z důvodu ochrany jedinečných hodnot území (geologické prvky i živá příroda) zachovat. Zpřístupnění turistickými trasami zčásti omezuje funkci klidového území z biologického hlediska. Právě z tohoto důvodu je tak zásadní vymezit klidové území Pravčická brána – Soutěska Křinice jako kompaktní celek s dostatečnou rozlohou pro zajištění ochrany cílových přírodních fenoménů.

Územní rozsah klidového území by měl umožnit nerušený vývoj a zajistit ochranu citlivých ekosystémů a jejich složek, které jsou citlivé na nadměrnou návštěvnost. Vymezení klidového území je nezbytné pro zachování předmětů ochrany NP, EVL a PO v příznivém stavu i v situaci rostoucího trendu návštěvnosti NP. Byl respektován i požadavek na vymezení kompaktního území a zároveň byly zohledněny zájmy turistického ruchu. Síť turistických stezek tak zachová možnost přístupu do dané oblasti. Jedná se o jednu z turisticky nejexponovanějších lokalit na území NP. Proto je potřeba stanovit regulaci pohybu návštěvníků, aby nedošlo ke konfliktu s ochranou přírody v jedné z nejcennějších lokalit NP. Hranice klidového území je vedena především po značených turistických cestách, lesních cestách nebo dnem rokle a to z důvodu, aby bylo její vedení v terénu dobře čitelné.

Klidové území je vymezeno převážně v zóně přírodní (dle vyhlášky č. 170/2019 Sb.), tedy v území, kde je lidská aktivita omezena včetně využívání pozemků či péče o biotopy. Určitá část klidového území spadá do zóny přírodě blízké. Pouze v některých okrajových částech je překryv se zónou soustředěné péče o přírodu. Jedná se především o přírodě blízké lesní ekosystémy, které byly zařazené podle § 18 odst. 2 ZOPK do zóny soustředěné péče o přírodu (zranitelné skalní rokle s mechorosty a přirozeným zmlazením). Smrkové porosty byly ale v posledním roce ovlivněné disturbancí způsobenou kůrovcem. V následujícím období se v těchto porostech již neplánuje žádný aktivní management, s výjimkou jednorázových zásahů proti geograficky nepůvodním druhům, případně úprava druhové skladby extenzivním způsobem. V rámci celého klidového území se jedná o okrajové a prostorově nevýznamné části.

Při vymezování klidového území bylo přihlédnuto k dalším faktorům, které vyplývají z metodiky pro vymezování klidového území nebo z místních specifik. Bylo přihlédnuto k návrhu zón ochrany přírody, k umístění sídelních útvarů, návaznosti turistických atraktivit či k zatížení dané části NP turistickým ruchem.

Rušivé vlivy spojené s nadměrným pohybem osob

Za nadměrný pohyb osob ve smyslu § 17 odst. 1 ZOPK je považována taková intenzita návštěvnosti, která může způsobit trvalou změnu nebo nevratné

poškození ekosystému (např. sešlapem, vnosem materiálu, přenosem diaspor rostlin), případě může ohrozit výskyt nebo vývoj jedinců určitého druhu v konkrétním období (rozmnožování, přečkávání nepříznivého období apod.).

Detailní monitoring návštěvnosti probíhá na území NP ČŠ od roku 2009. V současné době jsou pro monitoring návštěvnosti na území NP využívány automatické sčítače. Z výsledků monitoringu návštěvnosti vyplývá, že nejvíce exponovanou částí NP je oblast Hřenska (turistický okruh Hřensko - Pravčická brána – Mezná – Soutěsky Kamenice). Dále je atraktivní Jetřichovicko se svými skalními vyhlídkami. V severní části NP se návštěvnost soustřeďuje na Kyjovské údolí, s vazbou na sousední NP Saské Švýcarsko.

Z údajů z jednotlivých lokalit za sledované období (2009 – 2017) je patrné, že trend vzrůstajícího počtu návštěvníků se projevuje především v lokalitách, kde je dlouhodobě zaznamenáván také absolutně nejvyšší počet průchodů návštěvníků (Edmundova soutěska, Tři prameny, Gabrielina stezka, Mezná, Soorgrund, Jetřichovice – ozdravovna). Všechny uvedené lokality, s výjimkou lokality Jetřichovice, se nacházejí v západní části území národního parku v blízkosti turisticky nejatraktivnějších oblastí národního parku (Pravčická brána, Edmundova a Divoká soutěska na řece Kamenici).

V rámci sledovaného období se počet návštěvníků NP ČŠ na měřených lokalitách téměř zdvojnásobil. Tyto lokality již dnes trpí nadměrnou návštěvností a lze velmi důvodně předpokládat, že jejich návštěvnost bude i nadále stoupat, případně se bude držet na stabilně vysokých číslech. Také z tohoto důvodu je třeba eliminovat rušivý vliv vysoké návštěvnosti na cenné přírodní ekosystémy mimo síť značených turistických tras v tomto území. Pokud by nebyl pohyb návštěvníků nijak regulován, nelze vyloučit, že by došlo k nevratnému poškození vybraných předmětů ochrany NP.

Mechanické narušování povrchu

Může se jednat o mechanické poškozování povrchu, sešlap, při němž dochází k poškozování nadzemních částí rostlin, antropogenní erozi, která hrozí zejména na prudkých svazích a nezpevněných površích a představuje nevratné změny v morfologii terénu vedoucí k sesuvům půdy či k řícení svahů.

V případě živočišných druhů pak jde o zraňování jedinců využívajících nezpevněné substráty jako úkryt (např. plazi v kamenných snosech, složky ekosystému Křinice v hrubozrnném říčním štěrku). Toto riziko hrozí obvykle celoročně, protože ke zraňování či poškozování organismů dochází i mimo vegetační sezónu – živočichové využívají nezpevněné substráty i jako zimní úkryty. U citlivých druhů rostlin dochází k narušení pletiv nadzemních částí i mělkých podzemních orgánů. To vede ke změnám ve složení podrostu, které jsou problematické i u společenstev běžně se vyskytujících mimo zvláště chráněná území.

Plašení přítomností člověka

Populace některých plachých druhů živočichů mohou být ohroženy i prostou přítomností člověka. Byly popsány i pozorovány případy změn v chování a denním režimu např. u některých ptáků (sokol stěhovavý, čáp černý apod.), pokud se v oblasti, kterou měli na dohled, pohyboval člověk. Takové plašení může vést k opouštění hnízd, případně k tomu, že k založení hnízda vůbec

nedojde. Může být ale též příčinou omezené lovecké úspěšnosti, která vede k nedostatečné přípravě na zimní období a tedy až k úhynu jedince.

Volně žijící živočichové reagují na přítomnost člověka nebo činnosti s člověkem spojených rozdílně, a to na základě několika faktorů. Jednak rozlišují vzdálenost a intenzitu narušení činnosti, zároveň pravděpodobně záleží také na jejich zkušenostech s jednotlivými způsoby vyrušení. Rovněž je také známo rozdílné chování v rámci denní a noční periody a během sezóny a aktuálního životní fáze. V případě vyrušení je takový jedinec vystaven účinkům stresu, jeho intenzitu určuje hladina stresových hormonů v oběhovém systému jedince. Tyto hormony pak na základě intenzity ovlivňují fyziologické funkce organismu a řídí reakce celého organismu na nastalou situaci. Stresová odpověď je tedy závislá na hladině stresových hormonů, jde o velmi dynamický systém, který se mění s věkem, zkušenostmi i aktuálním rozpoštěním jedince. Význam stresu a především schopnost organismu se s ním vyrovnat je o to důležitější, že stres může prokazatelně ovlivňovat funkce imunitního systému, metabolismus, reprodukci a také veškeré etologické projevy jedince.

Rušení volně žijících živočichů, které vzniká nárazově v jinak klidném prostředí, je pro rušené jedince mnohem fyziologicky náročnější. Dochází k využití několika typů obranných mechanismů, které daný druh ovládá. Nejběžnější metodou je útěk, kdy jedinec leckdy opouští nekontrolovaně své stanoviště. Při takové únikové reakci dochází ke spotřebování vysokého množství energie, která mohla sloužit pro delší interval mezi sháněním potravy a např. odpočinku nebo sezení na vejcích. Při rychlém úprku může dojít také ke zranění jedince, nebo nechtěné nehodě např. shoení vajec nebo mláďat z hnízda. Jiné obranné mechanismy vyplývají z maskování jedince v okolí a jeho setrvání na místě do posledního možného okamžiku. V takových případech pak může jedinec místo úniku zvolit útok a docházet tak ke kousnutí či jinému ataku rušitele. Opakovaná rušení pak mohou způsobit opuštění stanoviště, a to i např. snůšky vajček či mláďat, které vede k jejich úhynu. Rozdílné je pak rušení na stejné hladině a dlouhodobě. Takové případy jsou doloženy např. u sokolů (v přírodním prostředí je to druh velmi plachý na přítomnost člověka během hnízdění – viz výše, avšak v urbanizovaném prostředí je schopen za stálého hluku hnízdit na komínech v městských aglomeracích). Z dostupné literatury také vyplývá, že volně žijící živočichové jsou schopni reagovat na soustředěné rušení, tj. v případě komunikací nebo stezek. Jedinci vyhledávají místa vzdálenější od těchto liniových prvků, tak aby riziko vlivu rušitele minimalizovali. Z tohoto důvodu je žádoucí vhodně usměřňovat turistické využívání hodnotných přírodních lokalit a např. jej koncentrovat do jiných částí NP, aby byly zachovány klidové zóny pro náročnější druhy. Z přímého pozorování (lesníci, strážci) vyplývá, že jedinci plachých druhů jsou schopni se přizpůsobit i dennímu režimu na stezkách a do částí teritoria v jejich okolí se vydávají v časných ranních či pozdních večerních hodinách, kdy je i podle monitoringu návštěvnosti rušivý tlak minimální.

Citlivé ekosystémy

Obecná charakteristika a výskyt níže uvedených biotopů v rámci ČR jsou uvedeny v Katalogu biotopů ČR a v dílech Vegetace České republiky (Chytrý et al. 2007, 2009, 2011, 2013).

Biotop 3260 – Nížinné až horské vodní toky s vegetací svazů *Ranunculion fluitantis* a *Callitricho-Batrachion*

Tento biotop je v rámci klidového území omezený na vodní tok Křinice. Jedná se o vodní tok s čistou proudící vodou, charakteristický výskytem vodních makrofyt – lakušník vzplývavý (*Batrachium fluitantis*), hvězdoš háčkatý (*Callitriche hamulata*) i specifických mechorostů (pramenička obecná *Fontinallis antipyretica*). Vytváří biotop pro druhy vázané na vodní prostředí: ryby: mihule potoční (*Lampetra planeri*), pstruh obecný (*Salmo trutta*), lipan podhorní (*Thymalus thymalus*), vranka obecná (*Cotus gobio*), obojživelníci: mlok skvrnitý (*Salamandra salamandra*); ptáci: skorec vodní (*Cinclus cinclus*), konipas horský (*Motacilla cinerea*), ledňáček říční (*Alcedo atthis*); savci: vydra říční (*Lutra lutra*). K charakteristickým obyvatelům patří také některé druhy vážek vázané na tento typ prostředí (klínatka rohatá (*Ophiogomphus cecilia*, páskovec kroužkovaný (*Cordulegaster boltonii*). Bohatá společenstva hmyzu jsou vázaná i na přirozené vodní břehy.

Ohrožení: ve vztahu k nadměrné návštěvnosti hrozí:

- a) vliv na vodní makrofytní vegetaci. Vlivem různých turistických a sportovních aktivit (brodění, splouvání apod.) dochází k vlastnímu poškozování vodních makrofyt, narušování přirozené dynamiky dna vodního toku a tím opětovně negativnímu vlivu nejen na vodní vegetaci. Masové provozování vodních sportů je uvedeno jako jeden z aspektů ohrožujících uvedený biotop.
- b) vliv na břehy vodního toku. Přestože vegetace vodních makrofyt je vázaná na samotný vodní tok, je nutné zohlednit i vliv na biotu vodních břehů. Nadměrnou návštěvností dochází k sešlapu a erozi břehu a tím také k eliminaci břehové vegetace. Jak uvádí četné odborné studie, narušovaný vodní břeh je náchylný k šíření invazních druhů rostlin (netýkavka žláznatá, křídlatky). Disturbance břehu jsou způsobeny často přirozeně (zvýšené vodní stavy), v případě nadměrného pohybu osob ale dochází k umělému obnažování půdy a eutrofizaci prostředí, což může znamenat podporu klíčení diaspor a následný růst invazních rostlin na úkor přirozené vegetace. Dochází tak ke snížení biodiverzity prostředí resp. unifikaci prostředí.

V konečném důsledku vedou změny způsobené nadměrnou návštěvností nejen k eliminaci vegetace, ale také k absenci úkrytů a změně potravních vazeb (mizí potrava pro vodní živočichy žijící a existenčně závislé na dna a břehy vodních toků).

Biotop 8220 – Chasmoxytická vegetace silikátových skalnatých svahů

Jedná se o extrémní stanoviště se specifickými podmínkami. V daném klidovém území se vyskytuje jako pískovcové skalní stěny a balvany bohatě porostlé mechorosty a kapradorosty (skalnaté svahy, hrany skalních věží, rokly). Vyskytuje se např. vranec jedlový (*Huperzia selago*), osladič obecný (*Polypodium vulgare*), kaprad' rozložená (*Dryopteris dilatata*), dále mechorosty: hyčovka lámavá (*Dicranodontium denudatum*), čtyřzoubek průzračný (*Tetraphis pellucida*); lišejník terčovka skalní (*Parmelia saxatilis*). Biotop je charakteristický

pro pískovcové skalní město (Křídelní stěny, Stříbrné stěny apod.) či hluboce zařízlé údolí toku Křinice - soutěsky.

Nadměrná návštěvnost zvyšuje erozi a vede k sešlapu, a tím i k degradaci těchto stanovišť. Dochází ke strhávání pokryvu svahů na erozních kuželech na úpatí skal, odplavování humusu a obnažování holé půdy. Mělký půdní horizont nacházející se na povrchu skalních masivů nezaručuje rostlinám stabilní zakořenění, vegetace skal je tedy extrémně náchylná k mechanickým vlivům. Specifickou turistickou aktivitou je horolezectví, které může mít přímý vliv na jinak nedostupné skalní stěny (zvýšená eroze skalního povrchu, mechanické očišťování skály od mechových nárůstů a dalších rostlin apod.).

Biotop 9410 – Acidofilní smrčiny *Vaccinio-Piceetea*

Jedná se o podmáčené smrčiny s dominantním smrkem (*Picea abies*). Keřové patro chybí, bylinné patro je chudé (různou měrou se uplatňuje třtina křovištní (*Calamagrostis villosa*) a borůvka (*Vaccinium myrtillus*), v nejchladnějších místech violka dvoukvětá (*Viola biflora*). Mechové patro je typické výskytem rašeliníku (*Sphagnum sp.*) a dalších mechorostů (*Bazzania trilobata*, *Polytrichum sp.*, *Dicranum scoparium*). Byly zjištěny i druhy vzácné či vyskytující se v rámci České republiky pouze na několika recentních lokalitách, jako např. játrovky vřesovka vonná (*Geocalyx graveolens*) a nivenka štitovitá (*Harpanthus scutatus*) či mokřanka oddálená (*Hygrobiella laxifolia*). Acidofilní smrčiny jsou typické pro vlhká až podmáčená stanoviště na dnech inverzních roklí. Výskyt tedy není plošný, ale je omezený pouze na specifické podmínky inverzních roklí.

Ve vztahu k nadměrné návštěvnosti je u tohoto biotopu ohroženo bylinné a především mechové patro ekosystému. Nadměrná návštěvnost způsobuje eutrofizaci prostředí a sešlap, a tím dochází k degradaci těchto stanovišť. Vyrůstá riziko vodní eroze s následnými vlivy na flóru i faunu. Porosty rašeliníku jsou eliminovány již při relativně nízké frekvenci sešlapu. V rámci výzkumných projektů probíhajících na území NP byl vysoký turistický ruch identifikován jako jeden z hlavních negativních vlivů na mechorosty. Mechové patro je pro toto stanoviště navíc významným prvkem, např. z důvodu zadržování vody. Z důvodu složité morfologie terénu slouží navíc dna roklí jako zásadní migrační koridor pro živočichy. V konečném důsledku by zvýšená frekvence návštěvnosti mohla způsobit negativní vliv na složité vazby v ekosystému inverzních roklí NP.

Citlivé rostlinné druhy

vrانع jedlový (*Huperzia selago*)

Tento ohrožený druh patří mezi kaprad'orosty. Jedná se o horský druh nízkého vzrůstu, který se na území NP vyskytuje ve vlhkých roklích skalního města.

Ve vztahu k nadměrné návštěvnosti je zde riziko nadměrného sešlapu, a tím likvidace lokálních populací

plavuň pučivá (*Lycopodium annotinum*)

Tento ohrožený druh podhorských a horských jehličnatých lesů se v NP vyskytuje ve vlhkých roklích skalního města.

Ve vztahu k nadměrné návštěvnosti hrozí riziko nadměrného sešlapu, a tím likvidace lokálních populací.

rojovník bahenní (*Ledum palustre*)

Tento ohrožený druh, který roste na vlhkých skalních římsách, se v NP vyskytuje m.j. v soutěsce Křinice.

Ve vztahu k nadměrné návštěvnosti hrozí riziko nadměrného sešlapu, eroze na hranách skal, a tím likvidace lokálních populací.

Druhy regionálně ohrožené či vzácné v rámci republiky (nejsou chráněné dle zákona)

Lakušník vzplývavý (*Batrachium fluitantis*), Viola dvoukvětá (*Viola biflora*) - potenciální negativní dopad: sešlap.

Citlivé živočišné druhy

vydra říční (*Lutra lutra*)

Jedná se o silně ohrožený druh, který se vyskytuje i na vodním toku Křinice. Program péče o vydru říční identifikuje tyto příčiny ohrožení vydry v rámci ČR: nezákonný lov, pronásledování, úhyny na komunikacích a úbytek vhodných stanovišť. Program péče zmiňuje i enormní nárůst rekreačního využití vod a zvýšení rušivých jevů v blízkosti řek a vodních nádrží v posledních letech. Výzkum ukazuje, že jedině vhodný břehový porost s dostatkem úkrytů jí umožňuje se vyrovnat s tímto typem disturbance.

mihule potoční (*Lampetra planeri*)

Kriticky ohrožený druh. Zjištěna na všech vhodných úsecích toků v NP a místy vytvářející silné a životaschopné populace. Obecně je mihule ohrožena především znečištěním vody (zvláště dlouhodobého charakteru), nevhodnou úpravou toku, nadměrnou rybní obsádkou, případně přítomností překážky v toku. Ve vztahu k nadměrné návštěvnosti by v případě masových vodních sportovních a jiných aktivit mohlo dojít k narušení struktury dna a tím ohrožení minoh (larev mihule), které potřebují ke svému životu jemné naplavené sedimenty v korytě toku. Případně hrozí riziko rušení jedinců, a to zejména v době rozmnožování, s negativním dopadem na reprodukci.

výr velký (*Bubo bubo*)

Ohrožený druh. Teoretický odborný odhad pro celou ptačí oblast je 20 – 25 teritorií, z nichž přibližně třetina se nachází na území národního parku (s ohledem na klimatické faktory a nedostupnost lokalit je monitoring ovlivněn a výsledky spíše podhodnoceny). Nejvyšší počet teritorií byl zjištěn v roce 2011, a to 20 teritorií v rámci ptačí oblasti. Vzhledem k malé úživnosti prostředí národního parku je hnízdní úspěšnost a počet vyvedených mláďat velmi nízký. Lepší situace je mimo národní park, kde jsou rozsáhlejší plochy otevřené krajiny, a tudíž nabídka vhodné potravy je výrazně lepší. K ohrožení turistickým ruchem viz níže.

sokol stěhovavý (*Falco peregrinus*)

Kriticky ohrožený druh. Po úspěšném reintrodukčním programu probíhajícím v 90. letech minulého stol. je v rámci celých Labských pískovců populace stabilizovaná. Potenciál počtu hnízdních párů na české straně je kolem 15 teritorií, z nichž je přibližně polovina na území národního parku a polovina na území chráněné krajinné oblasti. Počet vyvedených mláďat v jednotlivých letech kolísá, což je již přirozený proces, i když v některých případech velmi ovlivněný člověkem (rušení na hnízdišti). Na území národního parku hnízdí pravidelně 8 – 10 párů. Ve vztahu k nadměrné návštěvnosti hrozí riziko rušení populací (bližší komentář níže). V roce 2019 např. zahrnulo sedm sokolích párů, ale úspěšný byl pouze jeden případ. Příčin může být více, ale minimálně ve dvou případech bylo důvodem nevhodné chování návštěvníků, resp. nedodržení ochranných podmínek stanovených v okolí hnízdišť.

čáp černý (*Ciconia nigra*)

Silně ohrožený druh. Vyskytuje se především v porostech přírodě blízkých s přirozenou druhovou a věkovou skladbou. Na území NP ČŠ hnízdí stabilně 3 - 4 páry čápa černého. Populace je v rámci Labských pískovců stabilizovaná. Ve vztahu k nadměrné návštěvnosti hrozí riziko rušení populací. Více viz níže.

U ptačích druhů (týká se především *sokola, výra a čápa černého*) je ve vztahu k turistickému využívání území nejvíce citlivé období reprodukce, tzn. období od vyhledávání vhodného hnízdiště, období páření až po úspěšné vyvedení mláďat. Zkušenosti i četné vědecké studie ukazují, že úspěšnost hnízdění závisí v konkrétním roce na mnoha faktorech (aktuální průběh počasí, dostupnost potravních zdrojů apod.), přesto vyrušení (i jednotlivé) ze strany člověka v kritický moment může znamenat neúspěch hnízdění (samice po vyrušení opustí hnízdo, vajíčka z toho důvodu zastydnou nebo jsou zničena predátorem, dojde k prochladnutí mláďat apod.).

rys ostrovid (*Lynx lynx*)

Silně ohrožený. Na území NPČŠ nemá stálý areál výskytu, resp. výskyt byl v historii existence NP ČŠ zaznamenán pouze ojediněle, a to v příhraniční oblasti. Ve vztahu k nadměrné návštěvnosti může být ohrožena stabilizace areálu výskytu i na území národního parku.

vlk obecný (*Canis lupus*)

Kriticky ohrožený. Na území NP ČŠ je výskyt vlka pravidelně zaznamenáván od přelomu roku 2016/2017. Jedná se o jedince, kteří se na území ČR rozšířili z oblasti německé Lužice. V roce 2017 a do poloviny roku 2018 byl zaznamenáván výskyt v severní části NP ČŠ (oblast kolem Vlčí Hory, Zadní Doubrice). Od druhé poloviny roku 2018 jsou pozorování hlášena i z jižní části NP ČŠ (okolí Růžáku, Srbská Kamenice, Česká Kamenice) s přesahem do Lužických hor. Ve vztahu k nadměrné návštěvnosti hrozí riziko rušení jedinců, resp. nemožnost trvalejšího rozšíření areálu výskytu i do oblasti NP ČŠ. Z hlediska populační biologie představuje současný výskyt vlka na území ČR jednotlivé fragmenty na okraji areálu, které nesplňují ani parametry minimální

životaschopné populace. Pro dosažení příznivého stavu populace je mj. potřeba zajistit existenci dostatečně velkých oblastí s potřebným klidem a možností nerušeného rozmnožování a možnosti propojení jednotlivých smeček mezi sebou.

Území NP ČŠ vč. území sousedního Národního parku Saské Švýcarsko nemají dostatečnou rozlohu k tomu, aby mohly poskytnout nezbytnou plochu druhům s velkými teritorii. Tyto druhy mají části (větší či menší) svých teritorií mimo národní parky. Proto jsou tyto druhy extrémně zranitelné a pod velkým tlakem, které může zapříčinit i jejich opětovné vyhubení v regionu NP. Toto se týká právě výše uvedených šelem (rys ostrovid, vlk obecný).

Článek 3

Vymezení klidového území a jeho popis

Klidové území se nachází v severní části NP ČŠ při hranici se SRN. Orientační výměra činí 1084 ha, což představuje cca 13,7 % území NP ČŠ. Klidové území tvoří centrální část NP ČŠ, která navazuje na poměrně rozsáhlou část „Kernzone“ na saské straně. Obě křídla (západní a východní část) tohoto klidového území se tak vzájemně doplňují na české a saské straně. Západní část klidového území, která je na české straně tvořena omezeným prostorem Stříbrných, Matzseidelových a Křídelních stěn, má převážnou část na saské straně. Naopak východní část klidového území je prostorově rozsáhlejší na české straně, německá část je redukována na soutěsku toku Křinice tvořící státní hranici. Celkově má toto jádrové území obou národních parků rozlohu 2 491 ha.

Klidové území rovněž zahrnuje významné turistické cíle jako např. Pravčickou bránu či soutěsku Křinice (plavba na saské straně). Jiné části tohoto klidového území mají naopak relativně klidný charakter, který je žádoucí z důvodu ochrany jedinečných hodnot území (geologické prvky i živá příroda).

Grafické znázornění klidového území je uvedeno v příloze č. 1, která je nedílnou součástí tohoto OOP. Přílohu č. 1 tvoří přehledová mapa, klad mapových listů, legenda k mapovým listům a jednotlivé mapové listy. Vyznačení hranic klidového území na podkladě kopie katastrální mapy, včetně elektronické podoby, je uloženo v ústředním seznamu.

Článek 4

1) Vyhodnocení připomínek uplatněných k návrhu OOP

K návrhu OOP nebyly ve stanovené lhůtě uplatněny žádné připomínky.

2) Rozhodnutí o uplatněných námitkách k návrhu OOP

K návrhu OOP nebyly ve stanovené lhůtě uplatněny žádné námitky.

Článek 5

Poučení

Proti opatření obecné povahy nelze podle § 173 odst. 2 správního řádu podat opravný prostředek.

Článek 6

Účinnost

15. den ode dne vyvěšení

Seznam příloh, které jsou nedílnou součástí tohoto OOP:

Příloha č. 1 k opatření obecné povahy MŽP č. j. MZP/2020/620/298: Grafické znázornění klidového území Národního parku České Švýcarsko KU02_NPCS – Pravčická brána – Soutěska Křinice